

สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การแก้ปัญหา โรคไข้เลือดออกอย่างยั่งยืน “กำแพงเซาโมเดล”

โมเดลการสร้างสมรรถนะชุมชนสู่ตำบล
ควบคุมโรคไข้เลือดออกเข้มแข็ง

จรรยา สุวรรณบำรุง

สารบัญ

หน้า

กิตติกรรมประกาศ

คำนิยม

คำนำ

สารบัญ

ข้อคิดเห็นต่อการแก้ปัญหาโรคไข้เลือดออกอย่างยั่งยืน (17)

- ผู้แทนผู้นำท้องถิ่น (17)
- ผู้แทนผู้นำท้องที่ (23)
- ผู้แทนโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (25)
- ผู้แทน“บ้านกลางโมเดล” (27)
- ผู้แทน “โรงเรียนปอเนาะโมเดล” (29)
- ผู้แทน “9 หมู่บ้านโมเดล” (31)
- ผู้แทน “โรงเรียนประถมโมเดล” (33)
- ผู้แทน “ดัชนีลูกน้ำโมเดล” (37)

บทนำ “กำแพงเขาโมเดล” 1

แนวความคิดการดำเนินการของ “กำแพงเขาโมเดล” 3

- องค์ประกอบด้านที่ 1 3
- องค์ประกอบด้านที่ 2 8
- องค์ประกอบด้านที่ 3 10

แผนภูมิ “กำแพงเขาโมเดล” 14

สรุปการดำเนินการของ “กำแพงเขาโมเดล” 15

บทที่ 1 ตำบลกำแพงเขา	23
โรคไข้เลือดออก...ประเทศไทยและภาคใต้	24
ปัญหาโรคไข้เลือดออกของตำบลกำแพงเขา	27
สภาพแวดล้อมของตำบลกำแพงเขา	28
บทที่ 2 แนวคิดการสร้างสมรรถนะชุมชน	35
แนวคิดการสร้างสมรรถนะชุมชน	37
ด้านที่ 1 ด้านชุมชนเป็นฐาน	37
ด้านที่ 2 ด้านกระบวนการสร้างสมรรถนะชุมชน	38
ด้านที่ 3 ด้านผลลัพธ์ที่แสดงถึงความยั่งยืน	40
แผนภูมิ แนวคิดการสร้างสมรรถนะชุมชน	42
บทที่ 3 “บ้านกลางโมเดล”	43
บริบทของชุมชนและความต้องการในการแก้ปัญหา	44
กระบวนการสร้างสมรรถนะชุมชนฯ ของบ้านกลางโมเดล	46
ระยะที่ 1 การเตรียมชุมชนทั้งแกนนำและประชาชน	46
ระยะที่ 2 การประเมินสถานการณ์ของชุมชนบ้านกลาง	47
ระยะที่ 3 การวางแผนปฏิบัติการในการแก้ปัญหา	48
ระยะที่ 4 การดำเนินการตามแผนปฏิบัติการ	51
ระยะที่ 5 การติดตามประเมินผล	67
บทสรุปของบ้านกลางโมเดล	73
แผนภูมิ “บ้านกลางโมเดล”	75
บทที่ 4 “โรงเรียนปอเนาะโมเดล”	77
บริบทของโรงเรียนและความต้องการในการแก้ปัญหา	78

กระบวนการสร้างความสามารถของนักเรียน	80
ระยะที่ 1 การเตรียมความพร้อมของโรงเรียนและชุมชน	80
ระยะที่ 2 การประเมินสถานการณ์	84
ระยะที่ 3 การวางแผนสร้างความสามารถของนักเรียน	88
ระยะที่ 4 การดำเนินการตามแผน	90
ระยะที่ 5 การประเมินผลลัพธ์และปรับปรุง	95
แผนภูมิ “โรงเรียนปอเนาะโมเดล”	108
บทที่ 5 “9 หมู่บ้านโมเดล”	109
บริบทของชุมชนและความต้องการในการแก้ปัญหา	110
กระบวนการสร้างสมรรถนะชุมชน	112
ระยะที่ 1 การเตรียมความพร้อมชุมชน	112
ระยะที่ 2 การประเมินสถานการณ์	114
แบบสอบถามในการประเมินสถานการณ์	118
ผลการประเมินสถานการณ์ของ 9 หมู่บ้าน	121
- สมรรถนะฯ แกนนำ	126
- สมรรถนะฯ ประชาชน	128
- ดัชนีลูกน้ำและประเภทของภาชนะที่สำรวจ	132
- ข้อคิดเห็นของชุมชนต่อปัญหาโรคไข้เลือดออก	137
ระยะที่ 3 วางแผนในการแก้ปัญหาร่วมกันทั้งตำบล	144
- แนวทางในการแก้ปัญหาโรคไข้เลือดออก ของชุมชน	148
สรุปการประเมินสถานการณ์ของ 9 หมู่บ้าน	152

บทที่ 6 “โรงเรียนประถมโมเดล”	155
บริบทของโรงเรียนและความต้องการในการแก้ปัญหา	156
กระบวนการสร้างสมรรถนะนักเรียน	159
ระยะที่ 1 การเตรียมความพร้อมของโรงเรียนและ ชุมชน	160
ระยะที่ 2 การประเมินสถานการณ์	162
- แบบสอบถามความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับ การป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก	163
- ผลการประเมินสถานการณ์ก่อน ดำเนินการ	169
ระยะที่ 3 การวางแผนและการพัฒนารูปแบบ	178
- รูปแบบการป้องกันและควบคุมโรคฯ	180
ระยะที่ 4 ดำเนินการทดลองใช้รูปแบบ	182
ระยะที่ 5 การประเมินผลและปรับปรุง	182
- ผลการประเมินสถานการณ์ หลังดำเนินการ	182
การเปรียบเทียบความรู้ฯ ของนักเรียนก่อนและหลัง ดำเนินการ	191
สรุปผลการดำเนินการของ “โรงเรียนประถมโมเดล”	195
บทที่ 7 “ดัชนีลูกน้ำโมเดล”	199
ปัญหาและความต้องการในการแก้ปัญหา	200
กระบวนการในการพัฒนารูปแบบการจัดการดัชนีลูกน้ำ	203
ระยะที่ 1 การเตรียมความพร้อมชุมชน	203

ระยะที่ 2 การประเมินสถานการณ์ความต้องการ ของชุมชน	203
- ผลการประเมินสถานการณ์ก่อนดำเนินการ	209
ระยะที่ 3 การวางแผนพัฒนารูปแบบการจัดการ ดัชนีลูกน้ำ	235
- รูปแบบการจัดการดัชนีลูกน้ำ	236
ระยะที่ 4 ดำเนินการตามแผนพัฒนา	239
ระยะที่ 5 ติดตามผลและปรับปรุง	239
แผนภูมิ “ดัชนีลูกน้ำโมเดล”	241
สรุปผลการดำเนินการ “ดัชนีลูกน้ำโมเดล”	242

ภาคผนวก

ก แบบประเมินสมรรถนะแกนนำชุมชนในการแก้ปัญหา	250
ข แบบประเมินสมรรถนะประชาชนในการแก้ปัญหา	273
ค แบบประเมินความสามารถฯ ของนักเรียนปอเนาะ	305
ง แบบประเมินความรู้เบื้องต้นในการป้องกันและควบคุม โรคไข้เลือดออก	317
จ แบบสอบถามความรู้เกี่ยวกับการสำรวจดัชนีลูกน้ำยุงลายของ อสม.	320
ฉ แบบสำรวจดัชนีลูกน้ำยุงลายสำหรับบ้านนักเรียน	323
เอกสารอ้างอิง	325
ประวัติผู้เขียน	333